

Atıf için/Citation: Demir Gökmen, B. ve Fırat M. (2020) Hemşirelik öğrencilerinin mizah tarzları ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Dergisi*, 3(2), 244-252.

Hemşirelik Öğrencilerinin Mizah Tarzları ile Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Burcu DEMİR GÖKMEN*, Meryem FIRAT**

Öz: Araştırma sağlık yüksekokulu öğrencilerinin mizah tarzları ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmıştır. Analitik tipteki araştırma, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında, Türkiye'nin doğusunda bulunan bir üniversitenin Sağlık Yüksekokulunda yapılmıştır. Araştırmanın evrenini okuldaki tüm öğrenciler oluşturmuş ve evrenden örneklem seçimine gidilmeyerek hemşirelik bölümünde okuyan 212 öğrenci araştırma kapsamına alınmıştır. Veriler sosyodemografik bilgi formu, Mizah Tarzları Ölçeği ve Eysenck Kişilik Envanteri ile toplanmıştır. Verilerin analizi, SPSS 22.0 paket programında tanımlayıcı istatistikler ve korelasyon analizi ile yapılmış, $p < 0.05$ olarak alınmıştır. Öğrencilerin Eysenck Kişilik Envanteri alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları sırasıyla dışa dönüklük $3,56 \pm 1,96$, yalan $3,74 \pm 1,66$, nörotisizm $3,46 \pm 1,65$, psikotizm $1,49 \pm 1,20$ 'dir. Mizah Tarzı Ölçeği alt boyutlarından alınan puan ortalamaları ise saldırgan $22,05 \pm 8,18$, kendini yıkıcı $25,97 \pm 8,32$, katılımcı $39,26 \pm 8,69$ ve kendini geliştirici $36,02 \pm 8,74$ puan olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin Eysenck Kişilik Envanteri ve Mizah Tarzları Ölçeği puan ortalamaları arasında hem pozitif hem de negatif yönde anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Bu bulgulara göre öğrencilerde olumlu (katılımcı ve kendini geliştirici) mizah kullanımı arttıkça olumlu kişilik yapısının, olumsuz mizah(saldırgan ve kendini yıkıcı) kullanımında ise olumsuz kişilik yapısının arttığı sonucuna varılmıştır. Öğrencilerde mizah ve kişilik gelişimini olumlu yönde etkileyecek girişimlerin yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, öğrenci, mizah, kişilik.

Investigating the Relationship between Nursing Students Humor Styles and Personal Features

Abstract: The study was conducted to examine the relationship between the humor styles and personality traits of health college students. This descriptive study, in the 2018-2019 academic year, was conducted in a university's Health Sciences in the east of Turkey. The universe of the study was composed of all students studying at school, and 212 students studying in the nursing department were included in the study without choosing a sample from the population. The data were collected using the sociodemographic information form, Humor Styles Scale, and Eysenck Personality Inventory. The analysis of the data was made with descriptive statistics and correlation analysis in SPSS 22.0 package program, and $p < 0.05$ was taken. The mean scores of the students from the Eysenck Personality Inventory sub-dimensions were 3.56 ± 1.96 , lying 3.74 ± 1.66 , neuroticism 3.46 ± 1.65 , psychoticism 1.49 ± 1.20 , respectively. . Mean scores from the sub-dimensions of the Humor Style Scale were determined to be aggressive 22.05 ± 8.18 , participant 39.26 ± 8.69 , self-destructive 25.97 ± 8.32 , and self-improving 36.02 ± 8.74 points. Both positive and negative significant relationships were found between the students' Eysenck Personality Inventory and Humor Styles Scale mean scores. According to these findings, it was concluded that as the use of positive humor increases in students, the positive personality structure increases, and the negative personality structure increases in the use of negative humor. It is recommended to take initiatives that will positively affect students' humor and personality development.

Keywords: Nursing, student, humor, personality.

* Dr. Öğr. Üyesi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, SYO. Hemşirelik Bölümü Ağrı/Türkiye, ORCID: 000-0003-2058-8924, burcudmr04@gmail.com

** Dr. Öğr. Üyesi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Sağlık Bil. Fak. Hemşirelik Bölümü, Erzincan/Türkiye, ORCID: 0000-0002-4193-2299, meryemfirat@hotmail.com

Giriş

Geçmişten günümüze hem toplum hem kişi açısından mizah kullanımı önemli olmakla birlikte dikkat çeken bir konu olmuştur. Hayata gülümseyerek bakabilme sanatı olarak ifade edilen mizahın; bilişsel, duyuşsal, davranışsal ve sosyal yönden karmaşık bir olgu olması nedeniyle kabul edilebilen bir tanımının yapılması zordur (Recepoğlu, 2015). Mizah tanımlamalarına bakıldığında dört temel mizahtan bahsedilmektedir. Bunlar katılımcı, kendini geliştirici, kendini yıkıcı, saldırgan mizah tarzlarıdır. Katılımcı ve kendini geliştirici mizah olumlu ve sağlıklı olarak tanımlanırken, saldırgan ve kendini yıkıcı mizah, olumsuz ve sağlıksız olarak tanımlanmaktadır (Bagcivan, Ünal, Akın, Çınar ve Özen 2016; Çakmak, Karakuş, Tamam, Taşdemir ve Karaytuğ 2015). Kişinin mizahı kendisine ve başkalarına yararlı biçimde kullanması kendini geliştirici, katılımcı iken, kendisine ve başkalarına zararlı bir biçimde kullanması ise kendini yıkıcı, saldırgan tarzı göstermektedir (Bagcivan vd., 2016). İnsanların yaşamlarında mizahı kullanmaları sosyal ve bilişsel yönden gelişmelerine katkı sağlar. Sosyal olarak mizah kullanımı iletişim kurma, ilişkilerin güçlenmesi, güven duygusunun güçlenmesi ve benlik saygısının artmasında etkiliyken, bilişsel olarak dikkati toplayarak öğrenme sürecini ve hatırlamayı kolaylaştırır (Aydın, 2005). Mizah kullanımı sosyal ve bilişsel gelişimi etkilemesinin yanı sıra kişilik gelişiminde oldukça önemlidir. ‘Mizah ve kişilik’ karşılıklı dinamik bir etkileşim içindedir (Acarkan, 2020).

Bir bireyi diğer bireylerden farklı kılan ayırıcı özellikler bütünü kişilik olarak tanımlanmaktadır (Güney, 2020). Kişilik birçok kurama göre açıklanmakla birlikte Eysenck davranışçı ve biyolojik yaklaşımlardan etkilenmiş ve insanda sinir sisteminin güçlü ya da zayıf olmasına göre kişiliğin geliştiğini belirtmiştir. Güçlü sinir sistemi eksitator süreci ifade eder ve bu sisteme sahip kişiler dışadönük olurlar. Zayıf sinir sistemi inhibitör süreci ifade eder ve bu sisteme sahip kişiler de içedönük olurlar. Eysenck teorisini geliştirerek, kişiliğin *dışadönüklük*, *nörotisizm*, *psikotisizm* ve kişilerin topluma uyumunu ölçen yalan olmak üzere dört boyuttan oluştuğunu söylemiştir (Eysenck ve Eysenck, 1975; Francis, Brown ve Philipchalk 1992; Karancı, Dirik ve Yorulmaz 2007). Dışadönüklük boyutu sosyal, aktif ve girişkenliği, içedönüklük boyutu pasif, çekingen, kaçınma eğilimi ve dürtüsellik; nörotisizm boyutu karamsar kişilik özelliklerini, duygusal tutarlılığı ve aşırı tepkiselliği; psikotisizm boyutu agresiflik, acımasızlık, benmerkezcilik, soğukluk gibi kişilik yapısını ve antisosyal davranışları, yalan boyutu kişilerin topluma ve genel geçer ahlak kurallarına uyumunu değerlendirir (Eysenck, 1990; Flett, 2007). Bu durumda Eysenck’ in teorisine göre dışadönüklük olumlu kişilik özelliklerini yansıtırken, içe dönüklük ise nörotisizm, psikotisizm ve yalana ilişkin olumsuz olan kişilik özelliklerini yansıtmaktadır.

Doğuştan gelen mizaç özellikleri duyuşsal bilgi ve olguların işlenmesiyle modifiye olur ve öğrenme karakteristikleriyle şekillenerek kişiliği oluşturur (Acarkan, 2020). Son yıllarda ülkemizde ve dünyada mizah kullanımının önemine dikkat çekilmektedir. Mizahın kişinin kendisini ifade etme gücünü arttırdığı, kişiliği olumlu etkilediği ve etkili baş etme yöntemi olduğu belirtilmektedir (Azadbakht, 2019; Bağ, 2020). Öğrencilerin kişilik özelliklerini tanımları ve kişilik gelişimlerini geliştirme yolunda mizah kullanımının önemini kavramaları önemlidir. Bunun için neler yapabileceklerini araştırma, araştırdıklarını yaşamlarında uygulayabilme ve yansımalarını değerlendirme çalışmalarının yapılması hedeflenmektedir. Bu doğrultuda yapılmak istenen hemşirelik öğrencilerinin kişilik gelişimlerini desteklemektir. Bu çalışma belirlenen hedefler doğrultusunda yapılması planlanan çalışmaların ilk basamağı olup, mizah kullanımının kişilik özellikleri ile nasıl bir ilişkisi olduğunu belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem

Analitik tipte yapılan bu araştırma, 2018-2019 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Türkiye'nin doğu bölgesinde bulunan bir üniversitede, sağlık yüksekokulu hemşirelik öğrencileriyle yapılmıştır. Araştırmada evrenden örneklem seçimine gidilmemiş, hemşirelik bölümünde okuyan 256 öğrencinin tamamına ulaşılması hedeflenmiştir. Verilerin toplandığı zaman diliminde derslikte bulunan, araştırmaya katılmayı kabul eden, veri toplama araçlarını eksiksiz dolduran 212 öğrenci ile araştırma tamamlanmıştır (Katılım oranı %83). Verilerin toplanabilmesi için kişisel bilgi formu, Mizah Tarzları Ölçeği (MTÖ) ve Eysenck Kişilik Anketi-Gözden Geçirilmiş Kısa Formu (EKA-GGK) kullanılmıştır. Öğrencilere araştırma hakkında bilgi verildikten ve onayları alındıktan sonra çalışmaya katılmada gönüllü olanlara formlar sınıf ortamında dağıtılmış öğrencilerden formları doldurmaları ve sonrasında araştırmacıya teslim etmeleri istenmiştir. Her bir öğrenci verilen formları ortalama 20 dakika içerisinde doldurmuş ve derslikte bekleyen araştırmacıya teslim etmiştir.

Veri Toplama Araçları

Sosyodemografik Bilgi Formu: Araştırmacıların literatür doğrultusunda hazırladığı öğrencilerin yaş, cinsiyet gibi özelliklerini sorgulayan 6 sorudan oluşmaktadır.

Mizah Tarzları Ölçeği (MTÖ): Martin ve Puhlik-Doris (1999) tarafından geliştirilen ölçeğin Türkçeye uyarlaması Yerlikaya (2003) tarafından yapılmıştır. Ölçek 7'li likert tipte 32 maddeden oluşan dört farklı mizah tarzını ölçmektedir. Ölçekte toplam puan yoktur ve (katılımcı-kendini geliştirici) olumlu mizah ve (saldırgan-kendini yıkıcı) olumsuz mizah alt boyutları üzerinden alınan puanlara göre değerlendirilir. Her bir alt boyuttan alınabilecek puan 8 ile 56 arasında olup puanın artması ilgili mizah tarzının kullanım sıklığını göstermektedir. Yerlikaya'nın çalışmasında Türkçe formda yer alan tüm maddelerin orijinal formda yer aldıkları faktörlerle 0.32 ile 0.75 arasında değişen faktör yükleri olduğunu belirtilmiştir (Yerlikaya, 2003). Ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışmasında elde edilen Cronbach Alfa değerleri katılımcı mizah için 0.74, kendini geliştirici mizah için 0.78, saldırgan mizah için 0.69 ve kendini yıkıcı mizah için ise 0.67 olarak belirtilmiştir (Güven, 2013; Yerlikaya, 2003). Yapılan bu araştırmada bulunan Cronbach Alfa değerleri ise katılımcı mizah için 0,74, kendini geliştirici mizah için 0,74, saldırgan mizah için 0,73 ve kendini yıkıcı mizah için ise 0,72 olarak bulunmuştur.

Eysenck Kişilik Envanteri-Gözden Geçirilmiş Kısaltılmış Formu (EKA- GGK): Eysenck (1985) tarafından geliştirilen ölçek Francis ve arkadaşları tarafından gözden geçirilerek 24 maddeye indirgenip, Eysenck Kişilik Envanteri-Gözden Geçirilmiş Kısaltılmış Formu adını almıştır. Türkçeye uyarlaması Karancı ve arkadaşları (2007) tarafından yapılmıştır. Ölçek dışa dönüklük, nörotisizm, psikotisizm ve yalan olmak üzere 4 alt boyuttan ve her boyut 6 maddeden oluşur ve her madde 'evet-hayır' şeklinde cevaplanır. Her bir alt boyuttan en fazla 6 puan alınabilir (Eysenck et al., 1985). Ölçeğin Cronbach Alfa değerleri; Dışa dönüklük 0.78, Nörotisizm 0.65, Psikotisizm 0.42, Yalan 0.64' tür (Karancı vd., 2007). Yapılan bu araştırmada bulunan Cronbach Alfa değerleri ise Dışa dönüklük için 0,76, Nörotisizm için 0,72 ve Psikotizm için 0,68 yalan için ise 0,73, olarak bulunmuştur.

Araştırma verilerinin istatistiksel değerlendirilmesinde SPSS (Statistical Program for Social Sciences) 22.0 programı kullanılmıştır. Tanımlayıcı istatistiksel sonuçların elde edilmesi için değerlerin frekansları, yüzdeleri, ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmıştır. Ölçek puanları arasındaki ilişkiyi test etmek için Pearson korelasyon testi yapılmış, sonuçlar %95 güven aralığında $p < 0.05$ anlamlı kabul edilmiştir. Araştırmanın yapılabilmesi için 19.07.2018 tarihli 52 sayılı etik kurul izni ile öğrencilerden sözlü onay alınmıştır.

Bulgular

Tablo 1.
Öğrencilerin Sosyodemografik Özelliklerinin Dağılımı (n=212)

Sosyodemografik özellikler	Gruplar	n	%
Cinsiyet	Kadın	134	63,2
	Erkek	78	36,8
Yaş	Ort: 20,29±2,09		
Sınıf	1	85	40,1
	2	63	29,7
	3	33	15,6
	4	31	14,6
Lise not ortalaması	0-69	6	2,8
	70-84	113	53,3
	85-100	93	43,9
Ailenizin ekonomik durumu	500-1000	68	32,1
	1001-2000	87	41
	2001 ve üstü	57	26,9
Yaşamınızın büyük çoğunluğunu geçirdiğiniz yer	Köy-Kasaba	48	22,6
	İlçe	73	34,4
	Şehir	91	42,9

Hemşirelik öğrencilerinin kullandıkları mizah tarzları ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmada bulgular aşağıda verilmiştir. Tablo 1 incelendiğinde yaş ortalaması 20,29±2,09 olan öğrencilerin %63,2'sinin (134 kişi) kadın ve %40,1'inin birinci sınıf (85 kişi) öğrencisi olduğu görülmektedir. Öğrencilerin %53,3'ünün (113 kişi) lise not ortalamasının 70-84 arasında olduğu, %41'inin (87 kişi) ailesinin aylık gelirinin 1001-2000 TL arasında olduğu ve %42,9'unun (91 kişi) yaşamının büyük çoğunluğunu şehirde geçirdiği görülmektedir.

Tablo 2.
Öğrencilerin EKA-GGK ve MTÖ Puan Ortalamalarının Dağılımı (Nn212)

Ölçekler	Alt Boyutlar	Min-Max*	$\bar{X} \pm SS^{**}$
Mizah tarzları ölçeği (MTÖ)	Saldırgan mizah	8-50	22,05±8,18
	Kendini yıkıcı mizah	8-52	25,97±8,32
	Olumsuz mizah	16-85	47,99±13,88
	Katılımcı mizah	8-56	39,26±8,69
	Kendini geliştirici mizah	14-56	36,02±8,74
	Olumlu mizah	16-85	75,29±14,66
Eysenck kişilik envanteri-Gözden geçirilmiş kısa form (EKE-GGK)	Dışadönük	0-6	3,56±1,96
	Yalan	0-6	3,74±1,66
	Nörotisizm	0-6	3,46±1,65
	Psikotizm	0-6	1,49±1,20

*Min-Max: ölçekten alınan en düşük-en yüksek puanlar

** $\bar{X} \pm SS$: ortalama ve standart sapma

Öğrencilerin MTÖ ve EKA-GGK puan ortalamaları tablo 2'de görülmektedir. Öğrencilerin MTÖ verileri incelendiğinde; saldırgan mizah alt boyutu puan ortalamasının 22,01±8,15, kendini yıkıcı mizah alt boyutu puan ortalamasının 25,97±8,39 katılımcı mizah alt boyutu puan ortalamasının 39,16±8,69 ve kendini geliştirici mizah puan ortalamasının 36,13±8,75 olduğu görülmektedir. Öğrencilerin EKA-GGK puan ortalamaları incelendiğinde; öğrencilerin dışa dönük alt boyutu puan ortalamasının 3,56±1,97, yalan alt boyutu puan ortalamasının 3,73±1,65, nörotisizm alt boyutu puan ortalamasının 3,45±1,65 psikotizm alt boyutu puan ortalamasının 1,50±1,21 olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin EKA-GGK ve MTÖ puan ortalamaları arasındaki korelasyon analizi tablo 3'te verilmiştir. Öğrencilerin, MTÖ-Kendini geliştirici mizah puan ortalaması ($r=0,144$, $p<0,05$) ve MTÖ-Katılımcı mizah puan ortalaması ($r=0,420$, $p<0,05$) ile Eysenck-Dışadönüklük puan ortalaması arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin, MTÖ-Saldırgan mizah puan ortalaması ($r=-0,340$, $p<0,05$) ve MTÖ-Kendini yıkıcı mizah puan ortalaması ($r=-0,264$, $p<0,05$) ile Eysenck-Yalan puan ortalaması arasında negatif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Öğrencilerin, MTÖ-Saldırgan mizah puan ortalaması ($r=0,228$, $p<0,05$) ve MTÖ-Kendini yıkıcı mizah puan ortalaması ($r=0,159$, $p<0,05$) ile Eysenck-Psikotizm puan ortalaması arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3.
EKA-GGK ve MTÖ Puan Ortalamaları Arasındaki İlişki

Ölçekler		Eysenck kişilik envanteri-Gözen geçirilmiş kısa form (EKA-GGK)			
		Dışa dönük	Yalan	Nörotisizm	Psikotizm
Mizah tarzları ölçüğü (MTÖ)	Kendini geliştirici mizah	$r=0,144^*$ p=0,036	$r=0,025$ $p=0,713$	$r=-0,108$ $p=0,116$	$r=-0,020$ $p=0,777$
	Saldırgan mizah	$r=0,022$ $p=0,745$	$r=-0,340^{**}$ p=0,000	$r=0,062$ $p=0,369$	$r=0,228^{**}$ p=0,001
	Katılımcı mizah	$r=0,420^{**}$ p=0,000	$r=0,074$ $p=0,285$	$r=-0,056$ $p=0,414$	$r=-0,014$ $p=0,838$
	Kendini yıkıcı mizah	$r=0,058$ $p=0,404$	$r=-0,264^{**}$ p=0,000	$r=0,101$ $p=0,141$	$r=0,159^*$ p=0,021

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed)

Sonuç ve Tartışma

Topluma verilen sağlık hizmetleri kapsamında hemşirelik mesleğinin yeri ve önemi vazgeçilmezdir. Hemşirelik mesleğinin merkezinde insan bulunmaktadır ve bu nedenle hemşirelikte, hemşire ile birey etkileşimine odaklanılmaktadır. Bu etkileşimde hemşirelerin ya da öğrenci hemşirelerin olumlu mizah tarzlarını kullanmaları ve olumlu kişilik özellikleri kazanmaları, farkındalıklarını artırarak hem kendilerine hem de hizmet sundukları bireylere olumlu yansiyarak problemlerle baş etme gücünü artırmakta, başarı, memnuniyet gibi doyumların oluşmasına katkı sağlamaktadır (Azadbakht, 2019; Bağ, 2020; Chauvet ve Hofmeyer, 2007; Tuğut ve Kaya, 2017). Bu araştırmada elde edilen öğrencilerin kullandıkları mizah tarzlarına göre ne tür kişilik özelliklerine sahip olduklarına ilişkin veriler, ilgili literatür kapsamında aşağıda tartışılmıştır.

Öğrenci hemşirelerin MTÖ'den aldıkları puanlara ilişkin bulgular Tablo 2'de gösterilmiştir. Öğrenci hemşirelerin olumlu mizah puan ortalamasının olumsuz mizah puan ortalamasından çok yüksek olduğu bulunmuştur. Bunun yanı sıra öğrenci hemşirelerin MTÖ alt boyutları puan ortalaması en yüksek "katılımcı mizah" alt boyutundadır. Öğrencilerin olumlu mizahı olumsuz mizahtan neredeyse iki katı sıklıkta kullandıkları ve daha dışa dönük bireyler oldukları ifade edilebilir. Literatür incelendiğinde hemşirelerle yapılan bir çalışmada, yapılan bu araştırma ile benzer şekilde katılımcı mizah alt boyutunun en yüksek puan olduğu görülmektedir (Bacivcan vd., 2016).

Araştırmaya katılan öğrenci hemşirelerin EKA-GGK puanlara ilişkin bulgular; öğrenci hemşirelerin kişilik envanteri boyutlarından dışa dönüklük, yalan ve nörotisizm alt boyutlarından orta düzeyde oldukları, psikotizm alt boyutundan ise düşük puan aldıkları

belirlenmiştir (Tablo 2). Benzer şekilde literatürde bulunan diğer çalışmalar incelendiğinde öğrenci hemşirelerin dışadönüklük, yalan ve nevrozizm boyutlarından ortalama puan aldıkları ve en düşük puanı ise psikotizm boyutundan aldıkları görülmektedir (Baykalı ve Yıldırım, 2019; Çıtak Tunç, Çıtak Bilgin ve Ak, 2020; Pitt, Powis, Levett-Jones ve Hunter, 2014). Öğrencilerin psikotizm boyutuyla saldırgan olmayıp, çevrelerine duyarlı olduklarını, dışa dönüklük, nevrozizm boyutuyla girişken, özgüvenli, empatik olabildiklerini ve yalan boyutuyla ise kendilerini daha olumlu yansıtmak istedikleri söylenebilir. Geleceğin sağlık profesyonelleri arasında yer alacak hemşirelik öğrencilerinin kişilik özelliklerinin olumlu ve dışa dönük olduğu ifade edilebilir.

Araştırmaya katılan öğrenci hemşirelerin olumlu ve uyumlu mizah tarzı olan kendini geliştirici ve katılımcı mizah ile EKA-GGK'nin alt boyutu dışadönük kişilik özelliği arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir ($r_{\text{kendini geliştirici-dışadönük}}=0,142$, $r_{\text{katılımcı-dışadönük}}=0,416$, $p<0,05$, Tablo 3). Hemşirelik öğrencileri arasında olumlu mizah tarzlarını kullananların dışadönük kişilik yapısını yansıttığı görülmektedir. Cana yakın, hareketli, içten, değişime açık, problemleri çözebilen, başkalarına ihtiyaç duyan uyumlu ve olumlu mizah tarzı kullananlar, ruhsal enerjilerini dış dünyaya yani nesneye yönlendirerek dış dönük özellikler taşırlar (Çıtak Tunç, vd., 2020; Eskimez, Öztunç, Alparslan, 2008; Martin, Lastuk, Jeffery, Vernon ve Veselka, 2012; Tuğut ve Kaya, 2017). Literatür bilgisi göz önünde bulundurulduğunda araştırma bulgularının literatürle uyumlu olduğu söylenebilir.

Öğrenci hemşirelerin, uyumsuz-olumsuz mizah tarzı olan saldırgan ve kendini yıkıcı mizah ile EKA-GGK'nin alt boyutu yalan kişilik özelliği arasında negatif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu bulunmuştur ($r_{\text{saldırgan-yalan}}=-0,335$, $r_{\text{kendini yıkıcı-yalan}}=-0,259$, $p<0,05$, Tablo 3). Hemşirelik öğrencileri saldırgan ve kendini yıkıcı, uyumsuz mizah tarzını daha az kullandıklarında yalan kişilik özelliklerini daha fazla gösterdikleri belirlenmiştir. Literatürde bencil olumsuz yalan denildiğinde genel anlamıyla başkasına zarar verme düşüncesi ön planda olsa da insanların bazen cezadan kaçınmak, yapmış oldukları bir yanlış ört bas etmek, kendini olumsuzluklardan korumak, avantaj elde etmek amacıyla da yalana başvurdukları belirtilmektedir (Aydın, 2020). İnsanların zorda kaldıklarında başvurduğu ve kendilerini olumlu yansıtmak istediklerinde kullandıkları yalan söyleme özelliğinin iletişimde saldırgan ve yıkıcı olmak yerine tercih edildiğini düşündürmektedir.

Araştırmaya katılan öğrenci hemşirelerin uyumsuz ve olumsuz mizahlarından olan saldırgan ve kendini yıkıcı mizah ile EKA-GGK'nin alt boyutu psikotizm kişilik özelliği arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu saptanmıştır ($r_{\text{saldırgan-psikotizm}}=0,228$, $r_{\text{kendini yıkıcı-psikotizm}}=0,159$, $p<0,05$, Tablo 3). Hemşirelik öğrencileri olumsuz mizah tarzlarını kullandıklarında psikotizm kişilik özelliklerinin arttığı ifade edilebilir. Psikotizm kişilik özelliği denilince akla ilk gelen psikotiklerdir. Psikotiklerde yaygın olarak bulunan uyumsuz ve olumsuz niteliklerle birlikte kişilerin daha içe dönük olduğu ve belli ortamlarda daha duyarlı davranabilecekleri var olan bilgiler arasındadır. Yapılan çalışmalarda saldırgan ve kendini yıkıcı mizahın pervasızlık, olgunlaşmamışlık, ambivalans eğilimler, kültürel normların reddi, antisosyal davranışlar gibi psikolojik belirtileri yordadığı belirtilmektedir (Akdür ve Batıgün Durak, 2017; Çıtak Tunç, vd., 2020). Saldırgan ve kendini yıkıcı mizah tarzının sürekli kullanımı kişiyi daha içe dönük yapabilir ve psikotizm özelliklerde bu doğrultuda daha çok görülebilir.

Kısıtlılıklar

Araştırmada kullanılan ölçekler kendini değerlendirme türünde olduğu için, kişiler soruları yanıtlarken yanlı davranmış olabilirler, ayrıca öğrenciler kendileriyle ilgili bilgileri gizlemiş ya da doğruyu söylememiş olabilirler. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması $20,29\pm 2,09$ olduğundan bu çalışmanın sonuçları sadece bu öğrenciler için geçerli olarak kabul edilebilir.

Sonuçların Uygulamada Kullanımı

Sonuçlara göre hemşirelik öğrencilerinde olumlu mizah kullanımı arttıkça olumlu kişilik yapısının, olumsuz mizah kullanımı arttıkça olumsuz kişilik yapısının arttığı görülmektedir. Araştırmada dikkati çeken diğer bir sonuç öğrenci hemşirelerin saldırgan ve kendini yıkıcı mizah tarzını kullanmayı azalttıklarında yalan kişilik özelliklerini daha fazla gösterdikleri tespit edilmiştir. Çalışmanın sonuçlarına bağlı olarak şu öneriler verilebilir:

Kişilik gelişiminin desteklenmesi için mevcut derslere mizah kullanımının entegre edilerek öğrencilere kendilerini keşfedebilecekleri ve geliştirebilecekleri fırsatlar verebilmek için ders içerikleri düzenlenebilir.

Müfredat programlarında planlamalar yapılarak mizah kullanımına daha fazla yer verilebilir.

Okulumuz eğitim ortamında bir sınıftaki öğrenci sayısı 50-100 arasında değişmektedir. Bu durumda mevcut ders süresi kapsamında az sayıda öğrenciye söz hakkı verilmektedir. Öğrenci sayısının azaltılmasıyla, öğrenci başına düşen zamanın artması doğrultusunda öğrencilerin daha fazla derse katılımları sağlanarak kişilik gelişimlerinin desteklenmesi sağlanabilir.

Öğrencilere üniversitede spor, bilim, müzik, gençlik, aççılık, AFAD, Yeşilay gibi çeşitli kulüplere katılımları konusunda ya da daha farklı kulüpleri oluşturmaları hakkında bilgi, destek ve cesaret verilebilir.

Öğrenciler sinema, tiyatro, sosyal sorumluluk projeleri gibi sosyal faaliyetlere katılım için cesaretlendirilebilir ve bu etkinlikler için sponsor desteği alınabilir.

Yazar Katkıları

Çalışma tasarımı; Burcu DEMİR GÖKMEN, veri toplama; Burcu DEMİR GÖKMEN, veri analizi; Meryem FIRAT, makale yazımı; Burcu DEMİR GÖKMEN, Meryem FIRAT. Tüm yazarlar makalenin son hâlini onaylamıştır.

Çıkar Çatışması

Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

Teşekkür

Bu araştırmaya katkı sağlayan tüm öğrencilere ve araştırmanın yürütüldüğü kurumun yöneticilerine teşekkürlerimizi sunarız.

Kaynaklar

- Acarcan, İ. (2020). *Enegram ile çocuğunu keşfet*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Akdür, S. ve Batıgün Durak, A. (2017). Mizah tarzları ile kişilik özellikleri, kişiler arası ilişki tarzları ve psikolojik sağlık arasındaki ilişkiler. *Türk Psikoloji Yazıları*, 20(39), 1–10.
- Aydın, A. (2005). Hemşirelik ve mizah. *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 9(1), 1–6.
- Aydın, M. Ş. (2020). Yalanın renkleri: Yalanın tanımlanması ve türleri üzerine bir değerlendirme. *Journal of International Social Research*, 13(69), 712–720.

- doi:10.17719/jjsr.2020.3990
- Azadbakht, E. (2019). Humor in library instruction: a narrative review with implications for the health sciences. *Journal of the Medical Library Association*, 107(3), 304-313. doi:10.5195/jmla.2019.608
- Bağ, B. (2020). Psikiyatrik bakımda terapötik mizah kullanımı. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 12(4), 519-533. doi:10.18863/pgy.689943
- Bagcivan, G., Ünal, M., Akin, A., Çınar, F. İ. ve Özen, N. (2016). Nursing and humor: Does the department of nurses affect the humor style of nurses? *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 13(2), 95-100. doi:10.5222/HEAD.2016.095
- Baykalı, D. ve Yıldırım, D. (2019). *Hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin kişilik özellikleri ve akademik öz yeterliliklerinin malpraktise eğilimlerine etkisi. [Öz]* 6.Uluslararası.17.Ulusal Hemşirelik Kongresinde sunulan bildiri. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Çakmak, S., Karakuş, G., Tamam, L., Taşdemir, A. ve Karaytuğ, M. O. (2015). Tıp fakültesi dönem I öğrencilerinde mizah tarzları ve benlik saygısı ilişkisi: Kesitsel bir çalışma. *Çukurova Tıp Dergisi*, 4(40), 782. doi:10.17826/cutf.37206
- Chauvet, S., ve Hofmeyer, A. (2007). Humor as a facilitative style in problem-based learning environments for nursing students. *Nurse Education Today*, 27(4), 286-292. doi:10.1016/j.nedt.2006.05.008
- Çıtak Tunç, G., Çıtak Bilgin, N. ve Ak, B. (2020). Hemşirelik öğrencilerinin benlik saygısı, narsisizm ve kişilik özellikleri: Devlet ve vakıf üniversitesi incelemesi. *Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Dergisi*, 3(1), 16-27.
- Eskimez, Z., Öztunç, G. ve Alparlan, N. (2008). Lise son sınıfta okuyan kız öğrencilerin hemşirelik mesleğine ilişkin görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi*, 15(1), 58-67.
- Eysenck, H. J., (1990). Biological dimensions of personality. L. A. Pervin (Ed.), *Handbook of personality* içinde (s. 224-276). New York: Guilford Press.
- Eysenck, H. J., ve Eysenck, S. B. (1975) *Manual of the Eysenck personality questionnaire (adult and junior)*. Hodder ve Stoughton, London
- Eysenck, S. B., Eysenck, H. J. ve Barrett, P. (1985). A revised version of the psychoticism scale. *Personality and Individual Differences*, 6(1), 21-29. doi:10.1016/0191-8869(85)90026-1
- Flett, G. (2007). *Personality theory ve research*. New York, NY: John Wiley ve Sons.
- Francis, L., Brown, L. ve Philipchalk, R. (1992). The development of an abbreviated form of the revised Eysenck personality questionnaire (EPQR-A): Its use among students in England, Canada, the USA and Australia. *Personality and Individual Differences*, 13, 443-449.
- Güney, S. (2020). *Davranış bilimleri*. (12. bs.). İstanbul: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Güven, S. (2013). *Cerrahi kliniklerde çalışan hemşirelerin mizah tarzları ile tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkinin saptanması*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Başkent Üniversitesi /Sağlık Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Karancı, A., Dirik, G. ve Yorulmaz, O. (2007). Eysenck kişilik anketi-gözden geçirilmiş kısaltılmış formu'nun (EKA-GGK) Türkiye'de geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 18(3), 1-8.
- Martin, R. A., Lastuk, J. M., Jeffery, J., Vernon, P. A., ve Veselka, L. (2012). Relationships between the dark triad and humor styles: A replication and extension. *Personality and Individual Differences*, 52(2), 178-182. doi:10.1016/j.paid.2011.10.010
- Pitt, V., Powis, D., Levett-Jones, T. ve Hunter, S. (2014). Nursing students' personal qualities: A descriptive study. *Nurse Education Today*, 34(9), 1196-1200. doi:10.1016/j.nedt.2014.05.004
- Recepoğlu, E. (2015). Liselerde görev yapan okul müdürlerinin mizah tarzları ile öğretim liderliği davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 4(3), 31-46.
- Tuğut, N. ve Kaya, D. (2017). Hemşirelerin terapötik mizah kullanma durumları ve problem çözme becerileri arasındaki ilişki. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi*

Demir Gökmen ve Fırat

Elektronik Dergisi, 10(3), 131–136.

Yerlikaya, E. (2003). *Mizah tarzı ölçęęi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana